Kazanım: Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekâlif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.

Ordu Nereye Gidiyor?

Kütahya-Eskişehir'den sonra

Türk ordusu Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilince Yunanlar boşaltılan yerleri işgal etti ve **Polatlı'ya** kadar, yani Ankara'nın yakınına geldi. Türk ordusu toparlanmadan yeni bir Yunan saldırısı bekleniyordu. Halkta ve TBMM'de büyük bir endişe yaşandı. Meclisin güvenlik gerekçesiyle **Kayseri'ye taşınması** gündeme geldi. Bazı milletvekilleri düzenli ordunun durumunu sorguladı ve **Mustafa Kemal'i sorumlu tuttu**.

BUNU UNUTMA

Muhalifler Meclisten **"Ordu nereye gidiyor, millet nereye götürülüyor?"** diye soruyor, sorumluyu ordunun başında görmek istiyordu.

Herkes onu ordunun başında istedi

Mustafa Kemal'in liderliğine ve askerî dehasına güvenen milletvekilleri onun **ordunun başına geçmesini** istedi. Ona karşı olan muhalifler de onu ordunun başında görmek istiyordu. Mustafa Kemal Paşa ordu komutanlığını, **TBMM'nin bütün yetkilerinin** kendisine verilmesi şartıyla kabul etti ve **4 Ağustos 1921'deki gizli oturumda** bu yönde bir önerge verdi.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Yetkinin **3 ayla sınırlandırılmasını** Mustafa Kemal'in kendisi istedi. Bu, onun **millî egemenliğe ve demokrasiye** bağlılığını gösterir.

Başkomutanlık Kanunu (5 Ağustos 1921)

- TBMM'de **5 maddelik** kanun kabul edildi; Mustafa Kemal Paşa **başkomutan** oldu.
- Ordu komutanlığı ve Meclisin olağanüstü yetkileri (**yasama ve yürütme**) Mustafa Kemal'e verildi.
- Yetki **üç ay** süreliydi; gerekli görülürse uzatılacaktı.
- Mustafa Kemal Paşa **Millî Mücadele'nin tek lideri** konumuna geldi.

Neden Meclisin yetkileri?

Savaş zamanında Meclisten her kanun için yapılan uzun tartışmalar **zaman kaybına** yol açıyordu. Amaç, **hızlı karar alıp** bu kararları hemen uygulamak ve ordunun maddi ve manevi gücünü en kısa zamanda artırmaktı.

Neden yalnız üç ay?

Önergesinde, hayatı boyunca **millî egemenliğin ve meşruiyetin** en sadık hizmetkârı olduğunu milletin gözünde bir kez daha doğrulamak için yetkinin kısa süreli olmasını istedi. Meclis bu yetkiyi birkaç kez uzattı; sonunda Kurtuluş Savaşı'nın sonuna kadar **süresiz** hâle getirdi.

Mustafa Kemal'in Meclise sözü: Milletimizi esir etmek isteyen düşmanları ne olursa olsun yeneceğimize olan **iman ve güvenim bir dakika olsun sarsılmamıştır. Fevzi Paşa'nın sözü:** Düşmanın Anadolu içlerine saldıran kolları **mezarlarına yaklaşıyor.** Bu sözler halka ve orduya moral verdi.

DİKKAT!

Amasya Genelgesi'nden sonra askerlikten istifa eden Mustafa Kemal, başkomutanlıkla **askerlik mesleğine geri döndü**.

Kazanım: Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekâlif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.

Tekâlif-i Millîye Emirleri

Komisyona yardım getiren halk (temsilî)

7-8 Ağustos 1921

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa **Polatlı'daki** ordu karargâhına gitti. Ordunun **yiyecek, giyecek, silah, cephane ve taşıt** bakımından büyük eksikleri vardı. Başkomutanlığın verdiği **yasama yetkisini** kullanarak hemen **Tekâlif-i Millîye Emirleri'ni** yayımladı. Amaç, ordunun ihtiyaçlarını karşılamak ve onu yeni savaşa hazırlamaktı.

Emirler neler istiyordu?

- **1.** Her il ve ilçede **Tekâlif-i Millîye komisyonları** kurulacak.
- **2.** Her ev **bir kat çamaşır, bir çift çorap ve çarık** hazırlayıp komisyona verecek.
- **3.** Tüccar ve halkın elindeki bez, kaput bezi, pamuk, yün, tiftik, kösele, kundura çivisi, nal, yular gibi malların **yüzde kırkına**, bedeli sonra ödenmek üzere el konulacak.
- **4.** Buğday, un, arpa, saman, fasulye, nohut, şeker, sabun, yağ gibi insan ve hayvan **yiyeceklerinin yüzde kırkına**, bedeli sonra ödenmek üzere el konulacak.
- **5.** Taşıtı olanlar **ayda bir kez 100 kilometre** bedelsiz askerî nakliye yapacak.
- **6.** Ordunun ihtiyacı olan **sahipsiz (terk edilmiş) mallara** el konulacak.
- **7.** Halkın elindeki savaşa elverişli bütün **silah ve cephane üç gün içinde** teslim edilecek.
- **8.** Akaryakıt, araba lastiği gibi malzemelerin **yüzde kırkı** teslim edilecek.
- **9. Demirci, marangoz, saraç, dökümcü** gibi silah ve malzeme yapan meslek sahipleri, araç gereçleriyle birlikte ordunun emrine alınacak.
- **10.** Halkın elindeki taşıtların ve **binek ve yük hayvanlarının yüzde yirmisine**, bedeli sonra ödenmek üzere el konulacak.

Ordunun ihtiyacı	Hangi emirle karşılandı?
Giyim	Çamaşır, çorap, çarık; bez, kumaş, kösele (emir 2, 3)
Beslenme	Yiyeceklerin yüzde kırkı (emir 4)
Ulaşım	Taşıtlarla ayda 100 km nakliye; akaryakıt, lastik; taşıt ve hayvanların yüzde yirmisi (emir 5, 8, 10)
Silah ve cephane	Halkın elindeki silah ve cephane (emir 7)
Usta ve iş gücü	Demirci, marangoz, saraç, dökümcü ve araç gereçleri (emir 9)
Diğer malzeme	Sahipsiz (terk edilmiş) mallar (emir 6)

Emirler nasıl uygulandı?

Emirleri toplamak için her il ve ilçede **komisyonlar** kuruldu. Emirlere uymayanların yargılanması ve hukuki sorunların çözülmesi için **Ankara, Konya, Kastamonu, Eskişehir ve Samsun'da** İstiklal Mahkemeleri görevlendirildi. Ama mahkemelere **pek gerek kalmadı**; Türk milleti bu yükümlülükleri vatan borcu bilerek **seve seve** yerine getirdi.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Başkomutanlık yetkisiyle yapılan **ilk iş** Tekâlif-i Millîye Emirleri'dir. Emirler, halkı da savaşın içine katan **topyekûn** bir seferberliktir.

Topyekûn Bir Mücadele

Topyekûn mücadele nedir?

Savaşın yalnız ordular arasında değil; bir milletin kadını, erkeği, yaşlısı ve çocuğuyla, elindeki **bütün maddi ve manevi imkânları** birleştirerek katıldığı mücadele biçimidir. Tekâlif-i Millîye Emirleri tarihteki en büyük **topyekûn seferberlik** ve **millî dayanışma** örneklerinden biridir.

BUNU UNUTMA

Tekâlif-i Millîye: "Ulusal (millî) yükümlülükler" demektir. **Tekâlif** yükümlülükler, **millîye** millî anlamına gelir.

İstiklal Yolu'nda kağnılar (temsilî)

İstiklal Yolu

Millî Mücadele kazanılana kadar ordunun silah ve cephanesinin önemli bir kısmı **İnebolu - Kastamonu - Çankırı - Ankara** hattındaki **344 kilometrelik** yoldan taşındı. İstanbul'dan deniz yoluyla İnebolu'ya gelen silah ve cephane buradan **kağnılarla** Ankara'ya, oradan Batı Cephesi'ne ulaştırıldı. Cephanenin taşınmasında cepheye gidemeyen **yaşlılar, kadınlar ve çocuklar** görev aldı.

ÖNEMLİ

Mustafa Kemal bu yolun önemini **"Gözüm Sakarya'da, Dumlupınar'da; kulağım İnebolu'da..."** sözüyle anlattı. İnebolu zaferden sonra **İstiklal Madalyası** ile onurlandırıldı.

Halkın fedakârlığı

- Halk evindeki son çorabını, buğdayının yarısını, **kağnısını** orduya verdi.
- Kadınlar cephane taşıdı; kucağında bebeğiyle karlı dağları aşanlar oldu. **Aydınlı kadınlar** Batı Cephesi'ne silah ve cephane taşıdı.
- Kadınlar cephe gerisinde **imalathanelerde** çalışarak cephane yaptı, tamir etti.
- Cepheye yiyecek, ilaç ve askerî malzeme ulaştırıldı.

Halkın davranışı	Gösterdiği değer
Elinde avucunda olmamasına rağmen ordunun ihtiyaçlarını karşılaması	Fedakârlık, vatanseverlik
Kadın, erkek, yaşlı, çocuk herkesin seferber olması	Millî birlik ve beraberlik
Emirleri zorla değil seve seve yerine getirmesi	Sorumluluk, vatan borcu bilinci
Cepheye cephane ve yiyecek taşıması, imalathanelerde çalışması	Dayanışma, yardımlaşma

Notlarım

Kazanım: Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekâlif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.

Kütahya'dan Sakarya'ya

Sonuç: Ordu savaşa hazır

Tekâlif-i Millîye sayesinde ordunun ihtiyaçları **kısa sürede ve büyük ölçüde** karşılandı; Türk ordusu **Sakarya Meydan Muharebesi** öncesinde savaşa hazır hâle geldi. Mustafa Kemal'e göre vatanın bahtsız gününde en önemli başarı, **millet fertlerinin bütün kuvvetlerinin birleştirilmesiydi**.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Mustafa Kemal'in halkı mücadeleye katması **millete güvenini** ve **teşkilatçılığını**; halkın tutumu ise **millî birlik ve dayanışmayı** gösterir.

Neden-sonuç zinciri

Kütahya-Eskişehir yenilgisi → ordunun Sakarya'nın doğusuna çekilmesi → Yunanların Polatlı'ya gelmesi → halkta ve Mecliste endişe, Kayseri tartışması → **Başkomutanlık Kanunu** (5 Ağustos 1921) → **Tekâlif-i Millîye Emirleri** (7-8 Ağustos 1921) → ordunun eksiklerinin halkın desteğiyle giderilmesi → ordunun **Sakarya Meydan Muharebesi'ne** hazır hâle gelmesi

Karıştırma	Başkomutanlık Kanunu	Tekâlif-i Millîye Emirleri
Tarih	5 Ağustos 1921	7-8 Ağustos 1921
Kim, nasıl?	TBMM kabul etti; Meclisin yetkileri Mustafa Kemal'e verildi.	Mustafa Kemal, başkomutanlığın verdiği yasama yetkisiyle yayımladı.
Amacı	Hızlı karar alıp hemen uygulamak	Ordunun ihtiyaçlarını halkın desteğiyle karşılamak
Kimi ilgilendirir?	Meclis, ordu ve Mustafa Kemal	Bütün millet (topyekûn seferberlik)
Neyi gösterir?	Mustafa Kemal'e güveni; onun millî egemenliğe saygısını (3 ay şartı)	Millî birlik, beraberlik, dayanışma ve fedakârlığı

DİKKAT!

İkisini karıştırma: **Önce** Başkomutanlık Kanunu çıktı, **sonra** bu kanunun verdiği yetkiyle Tekâlif-i Millîye Emirleri yayımlandı.

Bir benzetme

Bir köyde sel geldiğini düşün. Muhtar herkesi tek tek ikna etmeye çalışırsa su köyü basar. Köylüler muhtara kısa bir süre için "Karar senin." der; muhtar da herkesten kürek, çuval, el emeği ister. Köylüler bunu seve seve verir ve set bir günde yükselir. Başkomutanlık Kanunu **kararın hızını**, Tekâlif-i Millîye ise **milletin gücünü** sağladı.

Notlarım

Kazanım: Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekâlif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Başkomutanlık Kanunu ile Mustafa Kemal'e süresiz yetki verilmiştir.
☐ 2. Tekâlif-i Millîye Emirleri Başkomutanlık yetkisiyle çıkarılmıştır.
☐ 3. Emirlere göre her ev bir çift çorap ve çarık verecekti.
☐ 4. İstiklal Yolu, İzmir ile Ankara arasındadır.
☐ 5. Halkın elindeki silahlar üç gün içinde teslim edilecekti.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Başkomutanlık	☐	İstiklal Yolu'nda cephane taşıyan araba
B) Komisyon	☐	Meclis yetkilerini üç ay kullanma
C) Yüzde kırk	☐	Emirleri toplayan kurullar
D) 100 km	☐	Bedeli sonra ödenecek yiyecek oranı
E) Kağnı	☐	Ayda bir kez yapılacak nakliye

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **344** **Polatlı** **İnebolu** **Kayseri**

1. Mustafa Kemal, ... ilçesindeki ordu karargâhına gitti.
2. Meclisin ..... şehrine taşınması gündeme geldi.
3. İstiklal Yolu ..... kilometre uzunluğundadır.
4. Silah ve cephane ..... limanına gelip kağnılarla taşındı.

D. Bilgimi yazıyorum

1. Mustafa Kemal neden Meclisin yetkilerinin kendisine verilmesini istemiştir?

2. Tekâlif-i Millîye Emirleri'nden üç tanesini yazınız.

3. Topyekûn mücadele nedir? Kısaca açıklayınız.

4. Tekâlif-i Millîye uygulamaları Türk milletinin hangi özelliklerini gösterir?

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!